

- Ricoeur: ontmanteld fort v h bewustzijn
- Wel erg emancipatorisch want **allen** gestructureerd! vs imperialisme, koloniën, oorlogen

Probleemstelling:

1^e stap verzet = nee ofte wieden → vragen? p.25

- Eerder bevrijd?
- Ontdoen van ellende? ← homo economicus: collectief geloof???
- Vrijheid vs. foltertuin ervan maken (erin getrapt en nu geen ontsnappen meer ...)

vragen:

1. Na wieden: wat voor nieuws (over ons uiteraard!) kan er in onze tuin groeien?

vervolgvraag:

1. Waarom die vraag 1 al niet eerder gesteld m.a.w. die vooroordelen e.a. niet al lang verwijderd/bevrijd?
2. Vrij: hoezo? Waarom dan zo moeilijk om te wieden en ondertussen wel ongelukkig en ziekmakend te blijven? Verre van homo economicus!
3. We zijn vrij en toch behoud van foltertuin cq. zelfvernietiging! Hoezo???

Wieden: samenvattend

- Identiteit ???
- Handen uit de mouwen steken
- Actieve zelfverwerkelijking, -ontplooiing, -ontwikkeling
- Vooroordelen: wieden, weg ermee
- Illusies, ficties meer als je denkt
- Inconsistenties nog meer als je denkt!
- Leemtes
- Bijsturen

maar zijn we daar niet mee bezig elke dag?

↔ onbehagen, malaise, verveling, ongelukkig, beklemd, burn-out: tuinverdorring

↔ gepusht tot zelfverzekerdheid, ga er voor: je bent jong en je ...

Hoezo: je kunt het niet aan?? Dan eigen schuld, dan je genen, aanleg voor ... enfin er klopt iets niet met je ...loosertje

Te simplistisch

↓

↓
Freud: Es – Ich - Über-Ich in brein geen programmeerfout of genen, enz! p.26
ψ-analyse dus niet in genen, wel Zelf in cultuur-driften

Dus: let op koppeling verhalen met onbewuste driften: geeft grip niemand luistert naar me

Rousseau: *l'enfant naît pur et puis corrompé ...* in ...

bij Freud: familiegeschiedenis ~ kindertijd ~ **persoonlijk** (liever geen generalisaties, vb!)
bij Jung: ook **collectief** mythische archetyp. verhalen, waarin veel zelfinterpretatie p. 27
bij Lacan: zie verder!

- Spanning tussen driften en cultuur nog **gapende kloof**: relatie tot onszelf (thema boek) **problematisch**:
 IK ≠ driften én kan niet zonder ofte: we moeten Es laten liggen!! en ??
 ofte: Ich is niet Es maar zit wel in Über-Ich= omgeving, cultuur
ware authentieke aard = drift is vervreemding vs vervreemd (afstandelijker)
- Metafoor panter en kooi

Hoe denkt psycho-analyse dat **problematische** op te lossen cq. aan te pakken?

- Freud(ianen): succesvol als de neurotische kwellingen al worden omgezet in ‘gewoon ongeluk’ p.65
- Jung(ianen): (archetypische¹) fantasieën v h onbewuste werken en helpen onbewuste psychische conflicten cq. complexen op te lossen p.55
- Lacan(ianen): maak het subject duidelijk dat er alleen maar een ‘ongelukkig bewustzijn’ is cq. kan zijn; geen zin om ‘het verlangen’ te cultiveren om het daarna weg te psycholiseren! Eerder complexen oplossen en ‘het zelf’ leeg te maken

nu ↓ p.32
 Lacan ↔ traditie ψ-ther. (Freud, Jung e.a.): bevrijding authentiek zelf ofte: doe je best, stel je niet aan, ↔ maar Lacan **radicaliseert**²: er is geen kern identiteit, wel driften, enz. je kan dus niet bevrijd worden uit je authentiek zelf!!
 beloof dus geen geluk → **ontnuchterend, ÉN** toch *wieden!*
 ↓ ↓
 FUNDAMENTELE PARADOX

Dus verlangen (= constructie, fictie, stelt ons gerust) naar ‘juiste’ illusies blijven koesteren, ongeacht LEEGTE³ = ψ-ther van Lacan → ongelukkig bewustzijn.

- Inzet ψ-analyse: 1. als therapie p.32-33
 2. als levenskunst
- Wie ziet/kent onze drive? een Ander: *les Autres, je est un autre*
 1. therapeut weet iets over ons, ook wat we nog niet doorhebben ...
 2. kunst zegt iets over onszelf, toont het onbewuste, rafelranden ...
 Vaak herkennen we ons niet, werkt bevreemdend

Proust Swanns herkenning, maar niet collectief te delen p.34
 Zelfbeeld dr mtsch. = innerlijke dorheid ... haarkloverijen ~ weldadig en dus
 geluk muziekfrase onvervulbaar vs collectief Én dus niet deelbaar

vroeger gelezen ... verandert ... vervreemd wat is dan toch identiteit?
 oninvulbare leegte

Serge Gainsbourg (liedtekst p.8)
<https://www.youtube.com/watch?v=VPOYtC1n5bE>

¹ Archetypen zijn bv. de moeder, de geliefde, cyclus van dood, offer, gevecht, tijd; zie ook Pint p.54

² Typisch Frans: heel veel Duitse filosofen-psychologen worden wel overgenomen en voortgezet in het Franstalig gedachtengoed maar vaak worden die Duitse ideeën geradicaliseerd; in dit geval Freud en Jung.

³ d.i. het radicale van Lacan. Ook de Ander kan die leegte niet invullen. Je valt dus steeds maar op jezelf terug. Bevreemdend. Niet te verteren, verdragen, wensen? En toch lijden, passie, verlangen, driften cultiveren?

Initials BB - Serge Gainsbourg - YouTube

p.38 1^e al. laatste zin: *blijf ik trouw aan dat verlangen.* ...ook al is het illusie om ons op ons gemak gerust te stellen ~ paradox

Duchamp

[Afbeeldingen van Duchamp urinoir](#)

[Afbeeldingen van Sherrie Levine Fountain after Duchamp](#)

Delvoye Cloaca

<https://www.youtube.com/watch?v=e5VDTu7U8Co>

Manzoni Merda d'artista

[Afbeeldingen van Manzoni socle du monde](#) e.a. w.o. *Merda d'artista*;

Ryoan-ji zentuin

[Afbeeldingen van Ryoan-ji zentuin Kyoto](#)

De Cordier Kapel van het Niets <https://www.vai.be/nl/project/kapel-van-het-niets-duffel>

Watou 2018 op verlangen gethematiseerd! Enkele werken ...

Fagen Graham Guerre/Jardin (after Tubby) p.34 catal. Watou 2018

[https://www.google.be/search?q=fagen+graham+guerre++jardin+\(after+tubby\)&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwi3s6KnkJffAhWMZVAKHeiHD9QQ7Al6BAgCEA0&biw=1366&bih=626#imgrc=MRWiMgHt6sx5BM:](https://www.google.be/search?q=fagen+graham+guerre++jardin+(after+tubby)&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwi3s6KnkJffAhWMZVAKHeiHD9QQ7Al6BAgCEA0&biw=1366&bih=626#imgrc=MRWiMgHt6sx5BM:)

Poperinge WO-I: café-clubhuis t.b.v. soldaten en nu in 2018?

Onderzoeksprogr.: voor cursus o.m. werk van Pint (titel) en Voltaire (Candide)!

Bekaert Maud Nooit komt ... verlangen 2018 p.56-58

https://www.google.be/search?q=Bekaert+Maud+Nooit+komt+%E2%80%A6+verlangen+2018&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjWyfCQkZffAhVRZ1AKHU1_Cg4Q_AUIDigB&biw=1366&bih=626#imgrc=uoUfxTDNtJwgEM:

Laatste zin gedicht *Whale Spotting* van Peter Verhelst

Morrens Peter Worries 2018 p.98

https://www.google.be/search?q=Morrens+Peter+Worries+2018&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwi7s4fCkZffAhXCaVAKHSBsCegQ7Al6BAgFEBE&biw=1366&bih=626#imgrc=DQU3_OoJQeWQFM:

ogenschijnlijk banale frases; absurditeit van de realiteit; modus operandi

Lerooy Thomas All is full of love 2010 p. 202

https://www.google.be/search?q=Lerooy+Thomas%09All+is+full+of+love%092010&sa=X&biw=1366&bih=626&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=YXg_Fi8C9reG2M%253A%252Cxp38osSypApbhM%252C_&usg=AI4_-

[kRfz3bX2p1lpxKIBJpa_aQZo9bERg&ved=2ahUKEwjHqpOIkpfAhUFJIAKHa2NCmYQ9QEwAnoECAQQBA#imgrc=pA84vhMsRyDJvM:](https://www.google.be/search?q=Ohanian+Melik+Word(s)+(T)Here+2016&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=UqCrnXKAfracCM%253A%252CUoSAE7vWhxXvVM%252C&usg=AI4-kS1LS8y4Bq5-ijePLPyexllZlaFgQ&sa=X&ved=2ahUKEwjylpzGkpfAhXHaVAKHa66CWUQ9QEwA3oECAyQBg#imgrc=UqCrnXKAfracCM:)

Complex, decadent, vergankelijkheid, sterfte, verval, ondermijnt conventies, enige erotiek, statisch, verstild-belemmering: mentaal en fysiek vast ...
 existentialisch en toeschouwer: eigen condition humaine

Ohanian Melik Word(s) (T)Here 2016 p.216
[https://www.google.be/search?q=Ohanian+Melik+Word\(s\)+\(T\)Here+2016&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=UqCrnXKAfracCM%253A%252CUoSAE7vWhxXvVM%252C&usg=AI4-kS1LS8y4Bq5-ijePLPyexllZlaFgQ&sa=X&ved=2ahUKEwjylpzGkpfAhXHaVAKHa66CWUQ9QEwA3oECAyQBg#imgrc=UqCrnXKAfracCM:](https://www.google.be/search?q=Ohanian+Melik+Word(s)+(T)Here+2016&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=UqCrnXKAfracCM%253A%252CUoSAE7vWhxXvVM%252C&usg=AI4-kS1LS8y4Bq5-ijePLPyexllZlaFgQ&sa=X&ved=2ahUKEwjylpzGkpfAhXHaVAKHa66CWUQ9QEwA3oECAyQBg#imgrc=UqCrnXKAfracCM:)

over taal gesproken en ontstaan van het structuralisme:

toevoegen – weglaten: hoe wisselt een woord? Spanning, versterking en weer
 existentiële twijfel: een woord is arbitrair, dubbelzinnig, differentieel

syntagmatisch		paradigmatisch
horizontaal		verticaal
grammaticaal		beeld
metonymie	structuurgelijkenis↓	metafoor
verschuiving	onbewuste (Freud)	verdichting

→ Lacan vat taal op als gestructureerd door het onbewuste dat op zijn beurt niets anders is dan de taal als ketens van betekenaars en als het geheel van bestaande vertogen

signifiant		signifié
betekenaar		betekende
fysiek		psyche
vorm	arbitrair, willekeurig	inhoud
geluidscontinuüm←	articuleert	organiseert→
	concepten, categorieën	
	differentieel cq. onderscheidend	
	cfr. river vs. stream en NL.	
	dus relatie krachten het verschil, het onderscheid	

klank boek + lijnen, woorden enz. concept ... in bewustzijn

la parole		la langue
praktijk		systeem van relaties
historisch	ja ← veranderingen → nee	stilgelegd, gestold

conventie: collectieve tekensystemen
 maar hoe structuren?? Concept v h onbewuste → blijkbaar effectief!

Aandacht op structuur zeer aantrekkelijk want klinkt wetenschappelijk. Mede getriggerd door het feit dat er toch wat scheuren zijn in het moderne S. zo bv. zag men gaandeweg in dat er binnen het S ook nog een 'andere-dan-het-S' (=alteriteit, alter-ego) bestaat. Het S is dus een gespleten S. zo zei Freud: *'das Ich ist kein Herr in seinem eigenen*

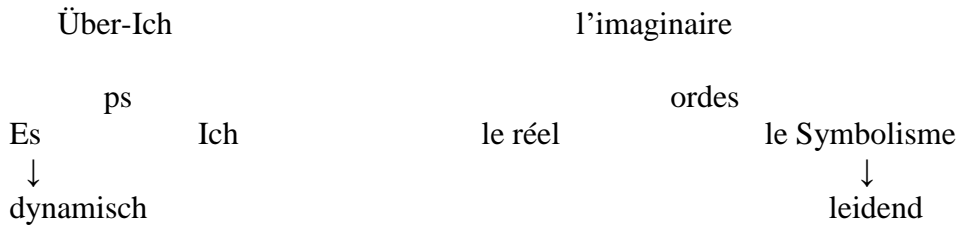
Hause'. Lacan heeft daarop doorgeboomd en het huidige denken daardoor diepgaand beïnvloed.

HEGEL:

Het S weet, is bewust van zijn alter-ego = object. Dus onderscheiding dat het S niet dit object is. dat abstract zelfbewustzijn wil zz inhoud geven in de volgende fasen:

1. de begeerte zoekt inhoud via uitwendige objecten: loopt uit op vernietiging
2. zz een inhoud geven via ander S: strijd op leven en door, dan meester-slaaf
3. figuur van 'algemene' bewustzijn: iedereen erkent iedereen als gelijke

Lacan kent ook Freud:

Garabedian Les autres 2011

p.242

https://www.google.be/search?q=mekhitar+garabedian+les+autres&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=5JoroUsopZYghM%253A%252CHgGvJfx--nm2IM%252C_&usg=AI4_-kQdoh0t88cl19eM2RjalPMLjAFYMG&sa=X&ved=2ahUKEwjcx7fjppfAhXFZlAKHV25D0YQ9QEwAXoECAYQBA#imgrc=5JoroUsopZYghM:

zie Lacan *un Autre* en Rimbaud: *je est un autre* ...; zoekt als Syriër naar een plaats in deze wereld en taal is een mooie verwijzing

De Pooter David verboden vrucht 2018

p.254

https://www.google.be/search?q=de+pooter+david+verboden+vrucht&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwi7g_Osj5ffAhUSPVAKHVUAWEQ7Al6BAgGEA0&biw=1366&bih=626#imgrc=TIgImt1HmQMBVM:

oproep liefde/genegenheid: enigszins dwingend ... geen ???; verzoek wordt intenser ook de kleur: wat zijn we 'huidig'!

Opera **MARNIE** (2017) van Nico Muhly, naar de gelijknamige roman (1951) van Winston Graham en verfilmd door Hitchcock in 1974. Gezien dd. 19.11.18, MET-Kinopolis

Een vrouw, Marnie, is dievegge. Ze solliciteert naar bedrijven waarbij ze een tijdje werkt en dan op een gunstig ogenblik de kluis van het bedrijf besteelt en verdwijnt naar elders, steeds onder een andere naam (zegge alter-ego). Totdat ze betrapt wordt waardoor iemand die op haar verliefd is – en die al eerder een huwelijksaanzoek heeft gedaan, maar dat zij steeds afgehouden heeft - haar chanteert met politie-aangifte en – gezien zij zwicht voor die chantage - nu alsnog met hem ‘moet’ trouwen. Uiteraard lukt het haar/die man niet het (seksloze) huwelijk te consumeren. Hij vindt een oplossing door het geliefd paard Forio van Marnie – die zij heel erg mist - te laten komen in ruil dat ze dan wel **sessies psycho-analyse** gaat volgen. Tijdens de sessies komen we er achter dat haar moeder haar – op de leeftijd van 7 jaar? - steeds verweten heeft dat ze haar (pasgeboren) broertje vermoord heeft. Pas op het einde van de opera leren we dat de moeder zelf het kind in het kussen vermoord heeft maar de schuld uit eigenbescherming op haar dochtertje van 7 geschoven heeft. Op het ogenblik dat ze dat nieuws hoort laat ze zich zonder meer en paradoxaal genoeg door de politie – die inmiddels de dievegge op het spoor is gekomen – in de boeien slaan en zingt ze – in een lang(ste) muzikale frase van deze opera: IK BEN VRIJ!

Wat valt er te zeggen / stellen over haar identiteit?

Is hier sprake van een gapende kloof?

Is hier ook sprake van doodsdrijf?

Waarom komt het niet tot ‘consummatie’ van het huwelijk?

In de opera blijkt dat de liefde van Marnie voor haar paard Forio ‘enig’ is. Er is dus geen andere liefde. Wat betekent deze en geen andere liefde? Hoe komt dat? Ligt hier een verklaring?

Na een vossenjacht wordt Marnie’s paard Forio zwaargewond. Ze moet worden doodgeschoten, hetgeen Marnie dan ook doet. Welke psychologische betekenis kan aan deze scene – gebeurtenis toegedicht worden?

In de opera wordt Marnie in deze regie steeds begeleid /omringd door – ngl. van de emo soms dicht soms even verwijderd – vier⁴ vrouwen die min of meer op haar lijken qua figuur, kapsel en kleding, maar dat laatste wel steeds verschillend gekleurd. Zij affecteren steeds de gevoelens van de fysieke Marnie. Wat zou de regisseur hier willen meegeven?

Tijdens de sofa-scene stelt de psychiater wel tot 3x toe een vraag aan Marnie over haar kindertijd en de relatie met haar moeder. Welke psychiatrische stroming hangt deze psychiater hierbij vooral aan: Freudiaans, Jungiaans of Lacaniaans?

Is er een verklaring waarom Marnie’s moeder de schuld van de moord die zijzelf pleegt naar haar dochter Marnie van 7 jaar toeschuift?

⁴ Dat een alter-ego opgevoerd wordt in een regie is niet zo uitzonderlijk. Maar dat er vier alter-ego’s worden opgevoerd ben ik tot nu toe niet tegengekomen.

https://www.google.be/search?source=hp&ei=WNwJWpamIcnRkgXiw4LACw&q=gainsbourg+initials+bb+youtube&oq=gainsbourg+initial&gs_l=psy-ab.1.2.0i3j0i22i30k117.4715.14983.0.19716.18.18.0.0.0.0.243.1699.13j4j1.18.0....0...1.1.64.py-ab..0.18.1694...0i131k1j0i10k1.0.XbgI2SVVuRc

Songteksten

Une nuit que j'étais

A me morfondre

Dans quelque pub anglais

Du cœur de Londres

Parcourant l'Amour Monstre de Pauwels

Me vint une vision

een droom

Dans l'eau de Seltz

Tandis que des médailles

D'impérator

wie is dat?

Font briller à sa taille

Le bronze et l'or

Le platine lui grave

D'un cercle froid

femme fatale

La marque des esclaves

wie zijn dat?

A chaque doigt

Jusques en haut des cuisses

Elle est bottée

waar staan laarzen voor?

Et c'est comme un calice

metafoor +: piédestal -: lijdenskelk, vergif

A sa beauté

Elle ne porte rien

D'autre qu'un peu

D'essence de Guerlain

over welke drift gaat het?

Dans les cheveux

A chaque mouvement

On entendait

Les clochettes d'argent

De ses poignets

Agitant ses grelots

Elle avança

Et prononça ce mot

wie spreekt dit woord uit?

Almería

wie is de meester-slaaf?

Songwriters: Serge Gainsbourg

Songteksten voor Initials B.B. © EMI Music Publishing

Het wankel evenwicht van het verlangen

Denken is ook een vorm van verlangen.
Verlangen naar inzicht, oplossing, verlossing.
Verlangen is een levensbreed thema.

Verlangen, beheren of willen verschillen op een subtiele manier van elkaar. Het uitkijken naar een verte, een straks, een hoop.
Soms hopeloos, soms wanhopig.

In wezen is elk verlangen een beweging. Etymologisch gaat het terug op 'lang' en betekent het langer maken, uitstellen. Zoals in het Engels 'to long'. Het lijkt te wijzen op een bewuste handeling: het doelgericht verlengen van iets dat tegelijk vaak zo snel mogelijk vervuld wil worden.

We zitten allemaal op die aloude 'carrousel' waarop iedereen kijkt naar elkaar, terwijl we op en neer gaan' en iedereen denkt dat hij anders is. Wie of wat heeft ooit die stuwning aangericht, die carrousel doen draaien, die doolhof in ons aangelegd?

Wie van ons heeft er eigenlijk ooit naar mijn, ons, uw verlangen verlangd? Niets of niemand heeft ooit naar ons bestaan verlangd of uitgekeken, laat staan erop gehoopt.

We zijn van top tot teen, van ziel tot brein, van Romeo tot Julia, ons eigen eenzame verlangen. Het verlangen is chronisch: we hebben het niet, we zijn het. Niets of niemand ontfermt zich daarover. Alleen wij zelf kunnen het beheren en beheersen.

Ons verlangen richt zich meestal op dingen, op materie, op het tastbare maar onderhuids zit steeds het verlangen naar 'verheffing'.

Onze verlangens uiten of verhullen we op talloos veel manieren. Van het vijgenblad van Eva tot onze miljarden likes op facebook: onze hele leefruimte is onophoudelijk bewoond door objecten die het spectrum van onze verlangens belichamen. Van gezinsfoto's aan de muur tot de dikke auto voor de deur. Van kruisbeelden tot huisdieren. Gewoon rondkijkend in ons huis kunnen we aan zowat elk ding een verhaal van verlangen verbinden. Het is allemaal te herleiden tot dat ene oerverlangen: geborgenheid.

Een van de meest terugkomende verlangens, ook in de kunsten, is het onbestemde verlangen: melancholie, heimwee, Fernweh,...

Het verlangen als verlangen. Doelloos. Zonder bestemming onderweg.

Er zijn bibliotheken vol over geschreven, de hele kunstgeschiedenis maar ook de populaire cultuur en de hedendaagse media zijn er van doordrongen.

Het 'Überverlangen' in ons tijdsgewricht is het verlangen naar geluk. Het is een open wonde. Er draait een hele industrie rond.

Tegelijk is 'depressie' in onze tijd, wereldwijd, de belangrijkste doodsoorzaak.

Het verlangen veroorzaakt evenzeer grote verrukking als afgrondelijk leed. Evenzeer paniek als verlokking. Het verlangen kan even licht voorbij zweven als loodzwaar zijn.

Het meest constante en complexe verlangen is het verlangen naar de ander. Wij zoeken elkaar voortdurend. Het leidt ons soms naar de hemel en soms naar de hel. Het uit zich even geestelijk als lichamelijk.

Elke omarming is een moedige of armoedige poging.

Nooit kan je iemand kennen of er mee samenvallen.

In die eeuwige nadering zit ons menselijk onvermogen én onze uiterste samenkomst. Altijd, tussen alles en iedereen gaapt een niemandsland. Wij komen nooit verder dan onszelf, terwijl net wijzelf niets liever zouden willen.

Niet alleen is er de romantische verzuchting naar de wederkerigheid van het verlangen. Wie begeert wil ook begeerd worden. Ben ik meer verlanger dan verlangde?

Het is de weerloosheid die elk verlangen noodzakelijk in zich draagt.

En daar ontstaat een nieuw verlangen: het verlangen naar onszelf, een inwendige doolhof, een innerlijke carrousel, een draaikolk in drijfzand. Een ongewis gebied in niemandsland.

In wankel evenwicht, tegen beter weten in: het Verlangen op zijn scherpst, zoals het ons al miljoenen jaren het liefst ziet bewegen.

Elk verlangen verlangt onvrijwillig ook naar zijn einde.

Ontelbaar veel herinneringen aan onze verlangens hebben we intussen nagelaten. Ze overleven tussen tijd en vergetelheid tot ze ooit onherroepelijk zullen oplossen in de onbewogenheid van de tijd.

Laat dat de ultieme troost zijn voor ons allen.

BERNARD DEWULF

Samenvatting essay 'Het wankle evenwicht van het verlangen'